

Pelastustoimen rahoitusmalli ja rahoituksen riittävyys

Kainuun pelastuslaitos on tutustunut lakiesityksessä esitettyyn rahoitusmalliin ja arvioinut rahoituksen riittävyttä tulevilla hyvinvointialueilla ja lausuu niistä seuraavaa:

Kainuun pelastuslaitos on arvioinut pelastustoimen rahoituksen riittävyttä kolmesta eri näkökulmasta. Pelastustoimen rahoitustasoa ennen siirtymistä hyvinvointialueille, rahoitustasoa hyvinvointialueiden aloittaessa ja rahoitustasoa siirtymäkaudella. Keskeisenä näkökulmana on rahoituksen riittävyys harvaan asutuilla alueilla.

Rahoitus siirryttäessä tuleviin hyvinvointialueisiin 2023

Pelastustoimen rahoitus ei ole riittävällä tasolla siirryttäessä tuleviin hyvinvointialueisiin. Pelastustoimen kustannuksissa on nousupainetta sekä alueellisesti, että valtakunnallisesti.

Pelastuslaitosten vuosien 2021 ja 2022 perusrahoituksesta puuttuu useita kustannuseriä, muun muassa vapaamuotoisen varallaolon luopumisesta johtuvat lisäkustannukset. Niitä syntyy, kun vapaamuotoinen varallaolo korvataan aktiiviyöajalla, lisäksi tulevat uudet ICT- kustannukset ja toimitilakustannukset. Nämä nostavat pelastustoimen kustannuksia kymmenillä miljoonilla vuosittain. Sisäministeriön arvion mukaan noin 100 miljoonaa euroa.

Kainuussa lisärahoitustarve on noin 1,9 miljoonaa euroa vuodessa. Kainuussa tähän rahoitustarpeeseen on kuitenkin osittain varauduttu ja palvelutasopäätöksen edellyttämät lisä resurssoinnit on tehty.

Rahoitus hyvinvointialueiden aloittaessa 2023

Kainuun pelastuslaitoksen näkemyksen mukaisesti laskennallinen Kainuun pelastuslaitoksen rahoituksen taso vuonna 2023 on oikean suuntainen. Se on

arvioitu vuosien 2021 ja 2022 talousarvioiden perusteella. Tällä rahoitustasolla pelastuslaitos kykenee tuottamaan lakisääteiset palvelunsa.

Kainuun pelastuslaitos ja Kainuun kunnat ovat varautuneet siirtymävaiheen kustannuksiin ja talousarvio vuosille 2021 ja 2022 sisältää palvelutasopäätöksen mukaisen 1,9 miljoonan lisämäärärahan (+25%).

Monilla muilla pelastusalueilla siirtymävaiheen kustannuksiin ei kuitenkaan olla varauduttu.

Riskiperusteinen rahoitusmalli muuttaa pelastuslaitoksien perusrahoitusta tämänhetkiseen tilanteeseen nähden. Haasteena on se, kuinka valtiota hyvinvointialueille tuleva yleiskatteinen rahoitus riittää kaikkien lakisääteisten palvelujen tuottamiseen koko hyvinvointialueella.

Kainuun pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan alustava riskiperusteinen rahoitusmalli osoittaa, että pelastustoimen lakisäteiset palvelut Kainuun hyvinvointialueen aloittaessa, kyetään tuottamaan.

Riskiperusteisen rahoitusmallin kokonaisvaikutusta tulevan pelastustoimen rahoitukseen ei ole kuitenkaan, vielä tässä vaiheessa kokonaisuudessaan voida arvioida. Maakuntavaltuustolla on keskeinen rooli siinä, miten se osoittaa toimintaan riittävät määrärahat. Huomioitavaa on, että Kainuussa koko hyvinvointialueen laskennallinen rahoitus on alijäämäinen, joten haasteita tulevaisuudessa myös Kainuussa riittää.

Rahoitus tulevilla hyvinvointialueilla 2023-

Hyvinvointialueen pelastustoimen rahoitus määräytyy tulevaisuudessa riskiperusteisen rahoitusmallin mukaisesti. Se vaikuttaa pelastustoimen laskennalliseen rahoitukseen, joka muuttuu asteittain siirtymäajan mukaisesti yhdessä yleiskatteellisen rahoituksen kanssa. Tämä seitsemän vuoden siirtymä aika tuo mukanaan huomattavia epävarmuustekijöitä. Rahoituksen haasteina tulee olemaan myös kansallisen suorituskyvyn rahoituksen haasteet, kuten yhdessä tuotetut ja ohjatut palvelut. Kustannusten nousua ei ole myöskään huomioitu kasvavissa ICT-palveluissa, koska pelastustoimi on velvoitettu ottamaan käyttöön korkean turvallisuuden verkon (TUVE) palvelut, jotka lisäävät pelastustoimen kustannuksia.